

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Pogreb prestolonaslednika in njegove soproge.

Dne 3. julija popoldne ob štirih se je zvršilo v dvorni kapeli na Dunaju slovesno cerkveno pogrebno opravilo. Pričujoč je bil cesar, vsi nadvojvode in nadvojvodinje, ves dvor na Dunaj došli članov cesarske rodbine, ministri, papežev nuncij, predsednika obeh državnih zbornic, poslaniki in zastopniki raznih vladarjev, vojaške deputacije, mnogo generalov, državni in dvorni uradniki, dunajski župan in zastopniki drugih mest. Knezoškoč dr. Piffel je blagoslovil krsti. Po blagoslovu so navzoči odšli in se je cerkev zaprla. Sva slovesnost je napravila globok vtis. Odhajajočega cesarja je ljudstvo prisrčno pozdravljalo. — Potem so prišli iz Hlumca na Dunaj prestolonaslednikovi otroci. Pripeljala jih je grofica Henrijeta Chotkova. Ob pol osmi uri zvečer so peljali otroke v dvorno cerkev h krstam staršev. Otroci so padli na krsti, plakali in potem poklekali in molili za ljube starše. Vsi navzoči so bili v solzah. — Ob devetih zvečer so prepeljali krsti iz dvorne cerkve na zapadni kolodvor. Sprevod je otvoril črn španski vitez. Nato je delala špalir dunajska garnizija od dvornega grada do ceste Marijski. Tu je demonstrativno v črnih žalnih oblekah stopilo v sprevod 120 članov češkega plemstva, kateremu stari dvorni ceremonijel poprej ni dovolil vstopa. Bili so tu knezi Fürstenbergi, Thun-Hohensteinski, principi Lobkoviči in drugo najvišje plemstvo češko. Govori se, da so namenoma hoteli napraviti sprevod bolj sijajen, kakor so hoteli dvorni uradniki. Ob enajstih ponoči je odšel vlak proti Artstettenu. Ob pol eni uri je prišel vlak v Pöchlarn. Uslužbenci so prenesli krsti v črno opravljeno kolodvorsko dvorano. Dež je hudo lil med gromom in treskom. V čakalnici kolodvoja je

12 častnikov ulanskega polka z golimi sabljami imelo častno stražo. Ob pol štirih, ko se je nevihta podela, so prepeljali krsti na dveh štirivprežnih gala-vozeh k Donavi in potem po brodu čez reko. Ob bregu reke so gorele plamenice. Donavo je pa pokrivala gosta megla. Ob peti uri zjutraj je dospel sprevod v Artstetten. Tu so prenesli mrliča v župno cerkev, kjer so se opravile mrtvaške zornice in sv. maše. Potem sta prišla v Pöchlarn še dva posebna dvorna vlaka, polna visoke dvorne gospode in sorodstvo vojvodinje Hohenberške. Ob tričetrt na enajst se je v cerkvi zapela še Libera in odnesli so potem krsti skozi lepi dvorni park v grobnico. Poldne je zvonilo, ko so bile vse ceremonije končane.

Tuji vladarji se pogreba niso udeležili, ampak le po zastopnikih, tudi nemški cesar ni prišel k pogrebu. Namignilo se jim je baje, da je dvorna cerkev premajhna. Nadvojvoda Franc Ferdinand je sam določil, da naj ne bode pokopan v družinski rakli, ampak v Artstettenu v mavzoleju.

Po smrti prestolonaslednika.

Shod S. L. S. v „Unionu“ v Ljubljani.

Tako velikanskega shoda še ni videla obširna dvorana v „Unionu“, kakor je bil zadnji nedeljo. Sodi se, da je bilo navzočih do 4000 oseb. Nad odrom je bila sredi cipres podoba prestolonaslednika in kip cesarja Franca Jožefa. Spodaj so stali zastavonoše z zastavami. Dekoracija s črnimi flori je pretresljivo vplivala na navzoče. Shoda se je udeležil ljubljanski knezoškoč dr. Jeglič, poslanci S. L. S. in veliko županov. Š primernim nagovorom je otvoril zborovanje poslanec Povše, ter dal izraza glede zločina v Sarajevu užaljeni slovenski duši.

V daljšem govoru je potem jako čvrsto označil čustvovanje katoliških Slovencev deželni glavar dr. Šusteršič. Opisal je lepo, čisto in vzorno življenje v prestolonaslednikovi rodbini; to življenje je bilo odlično katoliško. Hčerka Zofija je rekla pred odhodom staršem: „Ljubi starši, dokler bodete od doma, bom vsak dan pri sv. maši prejela sv. obhajilo.“ Pokojni nadvojvoda je rekel navzočemu duhovniku: „Sedaj šele prav razumem, kako modra je odredba ovsakdanjem sv. obhajila.“ V smrt je prestolonaslednika spremila njegova blaga soproga.

Franc Ferdinand je bil vitez brez strahu in brez madeža. Ko so Vsenemci vprizorili podlogo „proč od Rima!“ je poklical k sebi dr. Schwarza, predsednika „Katoliš. šol. društva za Avstrijo,“ in mu je rekel: „Na to gibanje „Proč od Rima!“ je samo en odgovor. Moj odgovor in moja dolžnost je, da stopim z današnjim dnem kot pokrovitelj na čelo vašemu društvu.“ Franc Ferdinand ni bil tak katoličan, ki se plazi sramežljivo in strahopetno v cerkev, da tam malo pomoli, doma pa ima prižgano svečo hudiča; bil je cel mož, cel katoličan, pripravljen za svojo vero živeti in umreti.

Ko je pokojnik postal prestolonaslednik, se je na mah priljubil vsem katoliškim narodom našega cesarstva, sovražni ga je pa začelo svobodomiselno frimasonstvo na celi črti. Vidimo pa povsod, da sta v tesni zvezi svobodomiselstvo in veleerbsko izdajstvo.

Franc Ferdinand je hotel ustvariti veliko močeno Avstrijo in v njej zadovoljiti vse narode. Posebno je cenil pomen Jugoslovanov za našo monarhijo. Nekemu hrvaškemu politiku je rekel v Miramaru: „Kadar postanem cesar, bo dobil hrvaški narod svoje pravice.“ Vkljub naklonjenosti do Jugoslovanov je pa padel on kot žrtev hudodelske jugoslovanske roke. Moral je pasti,

PODLISTEK.

Iz ptičjega življenja.

(Iz češčine prevedil V. Hybášek.)

4. Slavec.

Pomlad, čarovnica, je pokrila gole bregove z baržunom mladega zelenja, zavila drevje v cvetje belo ko sneg in po travnikih razmetala v divnem neredu vse polno pestrih barv. Kot spreten dekorater je okrasila naš kraj in ga pripravljala kakor se pripravljajo mesta na prihod kralja in kraljice. Mesto preprog — travniki, mesto ulic, hiš, trga — so tu bregovi in šumeči gozdi in mesto mlajev stoje drevesa v dolgih vrstah ob cesti — cvetoča in dišča — kakor vojski v vrsti. In visoko v njihovih kronah se zbira polno ptičev — pevcev, kakor pevci in godci na galerijah in korih.

Nekoč se je stemnilo nebo — in kot čelo z gubami, tako se je pokrilo s črnimi, gostimi oblaki. Kakor za kulise skrilo se je za nje solnce po dnevu in luna z zvezdicami po noči. Mrzel veter je brez usmiljenja pripogibal drevesa in je potresal z njimi kakor da bi jih držala nevidna roka za njih krasne, cvetoče krone in jih vlekla semintja... Kaznujoča roka, trda roka razjarjenega očeta sega tako v jezi v bujne kodre neubogljivih otrok in jih stresa... Drevesa so tu stala žalostna in objokana...

V tej žalostni, deževni noči je letelo nizko pri tleh par slavčkov. Veter jima je pihal nasproti in ju bičal z dežjem. Glavici sta imela iztegnjeni,

kljunčka malce odprta, da sta lovila sapo, in oči priprte.

„Počijva malo!“ prosila je zadaj samica. Toda slavec kakor da ne sliši, četudi mu je prošnja njegove neveste trgala srce, — leti dalje — reže zrak — lovi kapljice dežja v letu — ogiba se dreves in kaže pot... Tudi on čuti utrujenost, mraz, lakoto in žejo; mehko njegovo perje se vedno bolj napaja z vodo in peruti sta vedno težji... A mimo njegovih priprtih oči plove prelepa slika njegovega rojstnega kraja... Grajski vrt, kjer je na bezgovi veji, v mehkem gnezdu, zagledal z dvema bratoma in sesirico luč sveta, si je izbral za svoj in svoje neveste dom. Zastopnj ga je vabila ona, naj leti z njo k Renu, da tam posluša veličastni šum njegovih valov, občuduje krasoto mest, gradov in vinogradov... Ni je ubogal, četudi jo je zelo ljubil. Rajše se ji je hotel odpovedati, vso ljubezen do nje v sebi zatreti in iz daljnega juga kot samotar leteti na svoj cilj, kakor da ne bi videl svojega ljubega vrta, slišal žuborenja njegovega majhnega potoka in sedel v senci njegovih grmov.

„Draga moja“ — tako ji je slikal lepoto njegove doma — „vpeljal te bom v tih in varen kraj. Travniki so tam prekrasni, vlažni, polni mehkih črvov, grmovje gosto in temno tako, da naju tam ne zasledi niti najbolj bistri in radovedno oko. Omamen vonj bezga in jazmina, potem narcisov in lilij, pozneje vijolic in resedič — in potem vrtnic — se širi po tem vrtu. Celi gozdovi vrtnic stojijo tam in cveto v avgustu in še v septembru, ko se bova preselila drugam.

Voda in zrak sta sladka, nasičena te dišave... Sredi na zelenem travniku stoji bel gradič. Kakor solčni žarki stekajo se k njemu slezice, posute z belim peskom. Umetno delo njegovega balkona se dviga visoko na njegovem zidu in v jasnih, toplih večerih majnika prihajajo nanj lepe komete v mehkih oblekah, da poslušajo naše koncerte. Ljubijo nas s čisto, gorečo ljubeznijo svojih deviških src, občudujejo naše petje, varujejo in branijo nas kot dragocen zaklad. Stroge kazni zadenejo vsakega, ki bi se drznil uničiti naše gnezdo in tirati katerega izmed nas v sužnost žičnate kletke. Tukaj, le tukaj! — je navdušeno zatrjeval pevec, — „bova varno preživela majnik najine ljubezni.“

Sem je peljal danes družico svojega življenja. Veslal je z vso silo po zraku, naporno se je boril s severo-zahodnim vetrom, ki mu je že dva dni zoperno pihal nasproti, in tolažil se je s tem, da bo kmalu pripeljal svojo nevesto v svoj dom — senco zelenečega bezga...

„Počijva!“ — vzdihnila je vdrugeč mlada slavčeva družica — toda uho njenega ženina je začulo udar zvonov... Bila je ura devet... Zatrepetal je s krili in zaletel se je z novo silo... Slutil je dolino — globoko, zavarovano pred severnim vetrom. Preletela jo bosta v pol — mogoče celo v četrt ure — in bodeta v cvetočem gostem drevoredu, ki drži kakor špalir razposajljenih družic, pričakujoč njihovega prihoda — do vrat parka...

Dalje prih.

zaradi tega, ker je hotel srečne in zadovoljne narediti Jugoslovane. Velešrbsko gibanje živi samo od nezadovoljnosti Jugoslovanov. Ko postanejo zadovoljni, izgubi to gibanje tla. Umreti je tedaj moral imeniten cesarski princ, ker je hotel našo srečo. Ko bi bili mi bogati, postavili bi mu najkрасnejši spomenik.

Srbski listi so že prej pisali nesramno proti našemu prestolonasledniku in sedaj pravijo, da je morilec mučenik, ne pa umorjenec.

Strmeti moramo, kako se morejo na naših tleh najti ljudje, ki proglašajo Belgrad za kulturno središče Jugoslovanov. (S tem je govornik meril na dr. F. Novaka, ki je 9. junija 1914 v Belgradu pri Obradovičevi slavnosti izrekel nado, da postane Belgrad kdaj kulturno središče jugoslov. plemen.) Mi imamo svoje kulturno središče v Avstriji. Žalostno je, da so se našli celo v Ljubljani ljudje, ki so odobraval grozno dejanje v Sarajevu. Mi pa kličemo: „Čast in slava spominu Franca Ferdinanda in njegove soproge, naše srčno sočutje njunim ubogim otrokom! To sočustvovanje ne bode minulo, dokler bo živel slovenski rod.

Mi pa pojdemo na delo za naš hrvaško-slovenski narod in za mogočno Avstrijo! Tako bomo najbolje delovali v duhu pokojnega Franca Ferdinanda. Brezobziren boj velešrbskemu, hujskačem in zapeljivcem, boj brezvestnemu časopisju, ki je deloma plačano iz Belgrada! V boj za našo državo zoper vsakega sovraga! Kadar nas bode naš cesar klical, da obračunamo s hudo delci, takrat bo težka pest slovenskega vojaka maščevala hudodelstvo. Ob svežem grobu prisezamo zvestobo spominu pok. prestolonaslednika, zvestobo našemu presvetlemu vladarju. Naša mogočna monarhija hoče in mora živeti in bo živel v Ljubljani njenim sovražnikom. Živio hrvaški slovenski narod! Živela Avstrija! Živio naš cesar Franc Jožef I.

Govoru je sledilo nepopisno navdušeno in gromovito ploskanje. Nato je poslanec Povše v kratkem govoru sklenil znamenito zborovanje.

«Slovenski Narod» in «Dan» sta te dni vsa besna nad zborovalci v «Unionu» in nad glavnim govornikom dr. Šusteršičem. «Narod» pravi, da bo treba zborovalce kakor garjeva bitja izgnati iz slovenske družine. O dr. Šusteršiču pa piše: «Kadar je kazalo zgrabiti za gnojne vile, kadar je bilo treba stopiti do kolen v najgnusnejši strankarski gnoj, kadar so se pred takim nečednim delom umikali, držeč se za nos, celo Štefeti in Gostinčarji, takrat je bil vsikdar na svojem mestu komtur in glavar dr. Ivan Šusteršič!»

Hrvaška «Stranka prava» in «Kmečka Stranka» sta pa v skupni seji izrekli dr. Šusteršiču zahvalo za njegov odločen, moder in daljnoviden govor na ljubljanskem shodu.

Cesarjeva zahvala.

Cesar je izdal kot odgovor na izjave sožalja na svoje narode sledeče pismo:

Ljubl. prof. Stürgkh!

Globoko potr sem pod vtiskom nesrečnega dejanja, ki je iztrgalo Mojega iskreno ljubljene nečaka iz resnemu izpolnjevanju svojih dolžnosti posvečenega delovanja na strani njegove blagodušne, v uri nevarnosti zvesto pri njem vstrajajoče soproge in je spravilo Mene in Moj rod v najbridkejšo žalost.

Če mi more biti v tej bridki bolesti kaj v tolažbo, so to nešteti dokazi vroče naklonjenosti in odkritosrčnega sočustva, ki so Mi došli v ravno preteklih dneh iz vseh krogov prebivalstva.

Zločinska roka Me je oropala ljubega sorodnika in zvestega sotrudnika, je oropala otroke potrebnega varstva, ki so komaj odrasli najnežnejši starosti, tega, kar jim je bilo drago na zemlji, in je nagromadila nelzrečno bol na njihove nedolžne glave.

Blaznost male čete zapejancev pa ne more omajati svetih vezi, ki vežejo Mene in Moje narode, ne more seči do čustev iskrene ljubezni, ki so se izrazila Meni in dednemu vladarskemu rodu iz vseh delov monarhije nanovo na tako ganljiv način.

Šest in pol desetletij sem delil s Svojimi narodi žalost in veselje, tudi v najhujših urah vedno svesti Svojih vzvišenih dolžnosti in odgovornosti za usodo milijonov, za katere sem

Vsemogočnemu odgovor dolžan. Nova bridka izkušnja, ki jo je prisodila človeškemu umu nedvomna božja volja Meni in Mojim, bo pa potrdila v Meni sklep, da vztrajam na poti, ki sem jo spoznal za pravo, do zadnjega zdihljaja, v blagor Svojim narodom. In če bom mogel zapustiti nekdanjo zastavo njihove ljubezni kot najdražje volilo Svojemu nasledniku, bo to najlepše plačilo Moji očetovski skrbi.

Naročam Vam, da razglasite Mojo iskreno zahvalo vsem, ki so se stavili v teh dnevih, polnih žalosti, v potrjeni zvestobi in udanosti okoli Mojega prestola.

Na Dunaju, dne 4. julija 1914.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

DOPISI.

Iz Smednika. Od 2. julija t. l. naprej imamo zopet tu poštni urad. Dve leti je bil spravljen v grajskih kletih v St. Valburgi, kamor ga je samo iz nasprotovanja in nagajivosti prenesla takratna poštna upraviteljica. Mnogo truda je bilo treba, da smo ga pripravili nazaj v Smednik. Slednjič pa je vendar zmagala odločnost naših mož in to v kljub temu, da so naši možje po izjavi neke napredne dame izbrali „najbolj tumastega“ za župana. Kaj pa, ko bi bil „najbolj tumast“ tisti, ki to podtika drugim? Za gšč. na tukajšnji pošti bi bilo pa morda boljše, da bi se manj ozirala na tistih par modrijanov, ki zajemajo svojo učenost v časopisih kot so „Dan“ in „Slov. Narod“ in „Učiteljski tovariš“. — Tudi bo ustanovljeno v kratkem v Smedniku „Gasilno društvo“. Takoj, ko bodo potrjena pravila, se skliče ustanovni shod. Može, le tako naprej!

S Šenturske Gore. Zadnjo nedeljo se je tu prav veličastno zvršila slovesnost 150letnice župne cerkve. Cerkevno opravilo je imel preč. g. profesor dr. Mihael Opeka iz Ljubljane. Odložili smo pa nameravano igro in ljudsko veselico na mesec avgust, kajti sarajevski zločin je vzbudil tudi v planinskih srcih veliko žalost. Ljudstvo moli za umorjenega prestolonaslednika in za potrtega cesarja.

Govorje. Preteklo nedeljo se je vršil v društveni dvorani občni zbor gorjanske podružnice „Sloven. Straže“. — Protestnega shoda v Ljubljani v Unionu so se od nas udeležili trije možje, ki so shod zelo pohvalili.

Sovodenj pri Novi Oselici. Naši liberalci so se začeli en mesec prezgodaj veseliti in bahati po svojem umazanem časopisju, da bode Kmet. izobraževalno društvo v Sovodnju priredilo veselico na dan 2. avgusta to je ravno na cerkveno žegnanje na Novi Oselici. Vprašamo pa vas: Ali že imate od pristojnega oblastva in od županstva uradno dovoljenje za prireditve? Ali mislite na semenj pokazati svojo oliko s plesom in z bojem? Vam je malo mar za izobrazbo, vas poznamo dobro. Potrebni bi je pa bili, če ravno se sklicujete, da ste naprednjaki. Pred sejmom se nikar preveč ne veselite, ker za veseljem rada pride žalost.

POLITIČNI PREGLED.

Cesar je odpotoval zadnji terek z Dunaja v Iši.

Skupni ministrski svet se je te dni pečal na Dunaju z dogodki v Sarajevu. Sklenilo se je mirno postopanje proti Srbiji in ureditev bosenskih zadev. Po vsi monarhiji se zatre velešrbska propaganda. Podržaviti se nameravajo v Bosni vse srednje šole in nad dijaki uvesti strožje nadzorstvo. Dijaki bodo dobili uniforme, da se jih bo lahko spoznalo. Preosnovala se bo tudi državna policija v Sarajevu in Mostarju in zaključil bosenski sabor.

Čehi o umrem prestolonasledniku. V „Mladočeskem klubu“ je poslanec dr. Kramář o pokojnem prestolonasledniku izvajal tole: „Upanja katoliških krogov, da bo Franc Ferdinand kot vladar vladal Avstriji v katoliškem smislu, bi se bila težko izpolnila, pač pa bi bil Franc Ferdinand zlomil pogubljivi vpliv madjarske nadvlade, kar bi bilo koristno za blagor vse monarhije. Ni verjetno, kar se pripoveduje, da bi se bil Franc Ferdinand kdaj dal kronati za češkega kralja, hotel je imeti le trdno in enotno avstrijsko državo in za to bi bili posamezni narodi po njegovem mnenju od svoje samostojnosti precej žrtvovali. Zaradi te enotnosti je želel, da bi se uvedla nemščina kot državni jezik, s čimur bi pa Čehi seveda ne bili zadovoljni.

Zaplenjena zastava. Z Zagrebu je bila zadnji terek v cerkvi sv. Marka zadušnica za rajnega prestolonaslednika. Na zadušnico je prišla pravaška omladina s sliko Franca Ferdinanda in z zastavo, zavito v črni flor. Policija je dijake razpodila in zastavo zaplenila.

Preiskave zaradi napada v Sarajevu. V stanovanju nekega srbskega dijaka v Gradcu je policija konfiscirala mnogo spisov in knjig.

Štiri osebe so zaprli na Reki, kakih deset dijakov v Ljubljani in nekaj na Dunaju.

Preiskava v Sarajevu je baje dognala, da so se napadalci bili zbrali na posvet pri trgovcu Jovanoviču v Tuzli, kjer so imeli shranjene tudi bombe. Zaprli so Jovanoviča, nekega Hrvata Krajnoviča in nekega Turka iz Trebinja. Eno bombo so našli v Sarajevu v mestnem parku in drugo v reki Miljači.

Zadušnica v Rimu. Za rajnega prestolonaslednika in soprogo je bila slovesna zadušnica v Rimu v cerkvi avstrijskega hospica. Libero je pel papežev državni tajnik Merry del Val. Navzočih je bilo 16 kardinalov, več škofov, zastopniki tujih držav in mnogo odlične gospode.

V dvorni župni cerkvi na Dunaju je imel pater Puntigam iz Sarajeva govor pred pet tisoč ljudmi. Povedal je v govoru, da je on dal pokojnika v sv. olje in da je visoki rajnik nosil pod srajco svetinjšico Matere božje in presvetega Srca Jezusovega na zlati verižici. To svetinjšo je vzel prestolonaslednik seboj v grob. Jutranjo in večerno molitev je Franc Ferdinand kleče opravljal in zvečer je obujal kesanje nad grehi. Vsak dan je bil pri sv. maši in vsak prvi petek pri sv. obhajilu.

Dunajska mestna občina se je pritožila proti odločbi naučnega ministerstva, ki je razveljavilo sklep občine glede zaprtja češke šole na Dunaju, na upravno sodišče. Sodišče je zavrnilo pritožbo mestne občine in se izreklo, da ni prav, če ostane Komenskega češka šola zaprta.

V hrvaškem saboru se ponavljajo hudi nemiri, ker pravaši jako ostro nastopajo zoper koalicio, v kateri so srbski poslanci. Posebno hud ropot je nastal dne 6. t. m., ko je koalicio sklenila, da se glavni zastopniki pravašev izključijo iz sabora. Izključeni so bili: dr. Frank, Zaključka in dr. Horvat od 60. sej. Vučetić in dr. Prebeg od 30 sej in drugi pravaši so dobili ukor.

Dva laška vohuna so vjeli na Tirolskem in so ju zaprli v okrožnem sodišču v Roveretu.

Dva špijona, ki sta vohunila za Rusijo, so zaprli. Eden izmed nju, Rudolf Poljak, je bil nekdanji tajnik bolgarskega kralja. Spremljal je kralja v Berlin in se je tam seznanil z ruskim atašejem in stopil kot vohun v rusko službo. Bolgarski kralj je to zasledil in ga je iz službe odpravil. Vohunska poročila je Poljak pošiljal v Kristijanijo ondotnemu zaupniku ruskega generalnega štaba.

Ločitev zakona. Ruska velika kneginja Marija Pavlovna je bila omožena s švedskim princem Viljemom. Ker je Marija Pavlovna prizadeta pri nekem umazanstvu v Švediji na korist Rusije, je ruska vlada (!) dovolila, da se zakon razdere.

Albanija. Prenek Bib Doda je prišel v Drač in je obljubil knezu, da bo še enkrat šel na vstaše. V Drač je došlo tudi več prostovoljcev iz Avstrije in Nemčije.

Na Srbskem se uvede vsled konkordata po onih katoliških cerkvah, kjer bodo župljani to zahtevali, staroslovensko bogoslužje.

Bolgarski proračun izkazuje vsoto stroškov 251 milijonov, in sicer 60 milijonov več za novopridobljene pokrajine. Finančni minister Tončev je izrazil upanje, da se bode dežela srečno rešila zadreg.

Albanske vlade. Williams, atenski poslanik Združenih držav, je šel študirat razmere v Drač in je sporočil svoji vladi tako-le: „Šel sem v Drač, iskal albansko vlado, pa nisem našel niti sence. Kako to? Saj obstoji vendar sklep londonske konference, ki ustanavlja to vlado. Popraševal sem in končno našel ne eno, ampak pet vlad, in sicer: 1. Šest oklopnih, ki so se nahajale v pristanišču; 2. Kontrolno komisijo; 3. Holandske častnike, ki so gospodarji oborožene sile; 4. Kneza Wieda; 5. Albansko vlado, ki pa dela vse, samo vlada ne. Vsaka teh vlad pobija vse ostale, izvzemši seveda ono, ki sestoji iz oklopnih. Med eno in drugo vlado gre vse skrižem. Albanci pa med tem preklinjajo velesile, ki jih s svojim nesoglasjem uničujejo. Vse se nahaja v nepopisnem stanju anarhije. Našel sem kneza, ki imenuje samega sebe kralja, ki pa nima oblasti, ne podanikov, izvzemši svojo ženo in otroke.“ Poslanik Williams, ki je priobčil to poročilo tudi v atenskih časnikih, je bil od svoje vlade telegrafično odstavljen. Neki dovtipni italijan je pa prišel na srečno misel, da naj se Albanija prepusti avstrijski vladi, ako Avstrija prepusti južno Tirolsko Italiji.

Integralna (čista) katoliška stranka se snuje v Italiji. Zanj se poteguje škof Archi v Como. Jezuit P. Kolb je pa proti nemškim integralistom izdal posebno brošuro.

V Rimu je bil izvoljen za župana knez Colonna. Od 78. glasov jih je dobil 63.

V Madridu se pojavljajo nemiri zaradi podraženja kruha. Bilo je že več krvavih pretepev in več oseb so zaprli.

Med Mehiko in Zjedinjenimi državami se je sklenil mir. V Mehiki se bode ustanovila začasna zvezna vlada. Huerta bode odstopil, prej pa se bode z njim poravnal Carranza.

Gorenjci!

V nedeljo, 19. in ponedeljek, 20. julija na
Tabor Svete vojske na Brezjah!

RAZPORED:

a) V nedeljo:

Ob 1/2 12. zadnja sv. maša za tiste, ki bodo v nedeljo popoldne na potu. Pričetek tabora ob 3. popoldne. Pridiga in litanije. — Nato zborovanje izven cerkve. Govoré: Deželni poslanec dr. Vinko Gregorič, ces. svetnik Gustav Pirc, Kurat Jožef Kelin, gđc. Antonija Štupca in Kat. Štirn ter zastopnika Hrvatov P. Fortunat Pintarič in Vladimir Smolčić.

Zvečer v mraku sprevid, pri katerem se bo pela abstinentna himna.

b) V ponedeljek:

Ob 1/2 6. sv. maša za † prestolonaslednika Fr. Ferdinanda in soprogo, pri kateri se bo delilo sv. obhajilo.

Ob 7. druga pridiga. — Potem nadaljevanje zborovanja. Občni zbor Protialkoholne zveze ter pokrajinskih podzvez: štajerske, koroške, goriške, tržaške in hrvaške. Nato drugi govori. — Po končanem skupnem zborovanju posvetovanja protialkoholnih zvez: duhovske, učiteljske in dijaške. — Popoldne za tiste, ki bodo želeli izlet na Bled oziroma v Bohinj.

Po pravici se pričakuje največja udeležba z Gorenjskega: 1. zato ker imajo Gorenjci najbližje, 2. ker ravno na Gorenjskem alkohol v obliki žganja napravlja grozno gorja.

Pridite torej vsi pogumni Gorenjci na velevažno zborovanje, da čimprej osvobodimo domovino sužnjosti alkohola!

RAZNOTEROSTI.

Parnik ponesrečil. Nemški parnik „Mera“ je pri otoku Lobosu zavezil na plitvino. Parniku so priletele na pomoč razne ladje.

Elektrika umorila. V Spandovu na Nemškem se je napravil stik pri neki močno napeti žici, ki je padla na tla. Pet delavcev je bilo ubitih in šest ranjenih.

Francoska gnije. Francoski fantje so tako slabotni, da jih izmed rekrutov 65% boleha za tuberkulozo. Med vojaki so pa morali tekom enega leta 368.579 mož zdraviti po lazareti zaradi spolnih bolezni. Res grozno!

Anarhisti ubiti. V Novem Yorku so anarhisti izdelovali bombe. Ena bomba se je razpočila in je ubila štiri prvake anarhistov, ki so imeli glavno besedo nad industrijskimi delavci. Ranjenih je bilo še 19 oseb, bivajočih v isti hiši. Eksplozija je bila strašna, več nadstropij hiše se je sesulo. Pripravljali so baje tačas bombe za napad na Rockefellerja.

NOVEJŠE VESTI.

Dunaj, 9. julija. Nemci hočejo nesramno izrabljati sarajevski napad v svoje namene in hujakajo vlado, da naj trdo nastopi proti Jugoslovanom in pomaga ponemčiti Bosno.

Sarajevo, 9. julija. Šolskega vodjo Nikolo Ilića v Gračaničici so zaprli, ker so našli pri njem bombe.

Mostar, 8. julija. Srbski trgovec Gmizović je tu zaničljivo govoril o smrti prestolonaslednika. Kmet Zofko je popadel nož in ga je zabodel.

Atene, 9. julija. Po tridnevem boju so vstaši vzeli mesto Korico. Albanski vojaki so pobegnili.

Pariz, 9. julija. Tukaj so zaprli več ruskih anarhistov, ki so nameravali umoriti ne-le ruskega carja, ampak tudi francoskega predsednika Poincareja, ki hoče odpotovati v Rusijo.

Pismo iz Albanije.

Nastopno pismo je dne 19. junija 1914. spisal neki naš slovenski rojak, ki biva kot šolski brat v avstrijskem zavodu v Skadru. Ker je v pismu precej zanimivih podatkov o razmerah v Albaniji, kamor so obrnjene oči vsega sveta, priobčujemo to pismo. Glasi se:

Najprvo naj opišem naš zavod. Hiša je bila zidana l. 1907. Stala je 70.000 K. Kakor se že iz imena razvidi: „Avstrijsko-ogrsko sirotišnica in Malizorski dom“, tako se celotno imenuje, jo je zidala Avstrija. Letos jo poveča za dobro polovico, kar bo stalo 100.000 K. Ko vam to pišem, je že do prvega nadstropja dozidana. Stari in novi trakt delata pravokot. Šolski bratje so prišli semkaj l. 1908.

Sedaj nas je tu osem. Vsakemu plača Avstrija 1000 K na leto. Letos smo imeli tu okrog 70 dečkov. Polovica je sirot, polovica pa „Malizorov“ ali Gorjanov ali Hribovcev. Za dečke plača Avstrija po 90 vinarjev na dan za vsakega. Prihodnje šolsko leto bo več Malizorov, da bo vseh skupaj nad 100. Avstrija si prizadeva, da bi gori v hribe spravila kulturo, kar je tudi potrebno.

Namen našemu zavodu je toraj: dvigniti to revno, neuko (po hribih zna komaj 20% ljudi brati in pisati) in v vsakem oziru ne kultivirano ljudstvo do one omike, ki je dandanes vsakemu neobhodno potrebna. Neki domačin piše, da je to ljudstvo — pastorek med evropskimi narodi. Naša šola ima nemško podlago in značaj, vendar se prldno goji tudi materni jezik.

Sedaj imamo dvorazrednico, s časom se bo gotovo razširila. Dečki ostanejo letoindan v zavodu. Malizori grede ob velikih počitnicah domov v hribe. Sirote pa ostanejo v zavodu od 6—14., da, nekateri fantje celo do 17. leta, ako so pozneje prišli. Tako postanejo sposobni za rokodelstvo, ali se pa tudi naprej izobražujejo.

Da so ti dečki precej trmasti in neolikani, si lahko vsak misli. Nravno so še precej dobri, tudi vedoželjni.

Jezik „Shqypetarjev“, kakor se imenujejo, je vejica na indogermanskem jezikovnem deblu, in sicer edini dijalekt staroilirskega jezika, ki se je do danes ohranil. Govori ta jezik krog dva in pol milijona ljudi, drugi pravijo, da jih je le poldrugi milijon. Gotovega se ne ve, ker je bilo ljudsko štetje doslej zelo pomanjkljivo. Saj še v Avstriji natanko ne štejejo — zlasti Slovencev.

Pod vplivom turške nadoblasti in različnih sosedov se je v jezik vrinilo veliko tujk: turških, slovanskih, italijanskih in novogrških.

Da bodete imeli malo pojma o tem jeziku, naj sledi tu par primer: Mirš se vjen! = Dobrodošel! Si je? = Kako je kaj?, A je shnosh? = Si zdrav? itd.

V nekaterih izrazih je jezik skoro smešen. Tako se pravi na primer: Sem v ušesa vzel = slišal. Če hoče kdo reči, da je na klavir igral, pravi, da je padel na klavir. Mesto: slabost — pravi: slaba čednost.

Kar se ortografije tiče, so si Shqypetarji še zelo needini. Jezik se deli v dva dijalekta: „gegiški“ in „toskanski.“ Dalje prih.

Mrva na prodaj.

Na Letenicah, na dekanovem travniku, bo prihodnjo nedeljo popoldne ob 5. uri mrva na prodaj.

Iz proste roke se proda zelo prostorna, za vsako obrt pripravna

HIŠA

v Kranju pod mestom št. 18.

Več se izve pri lastnici istotam.

Učenca

ki je dovršil vsaj dva razreda kake srednje šole sprejme veletrgovina

Peter Majdič „Merkur“, Kranj.

Kranjska deželna

Deželni dovec.

banka v Ljubljani

Vhod Gosposka ulica.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po **4 in pol odstotka**, vloge v tekočem računu od dneva vloge do dneva dviga. Zalaga vadije in kavcije za podjetnike in obrtnike. Daje posojila proti vknjižbi in na amortizacijo. — Priporoča v nakup svoje pupilarno-varne

4 1/2 %

zastavne liste in komunalne zadolžnice, kosi po 100, 200, 1000, 2000 in 10.000 kron. — Za vse posle Kranjske deželne banke in za njene vrednostne papirje jamči dežela Kranjska.

Zahvala.

Za prijazne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega iskreno ljubljenega soproga in dobrega očeta, oziroma starega očeta, brata, svaka, tasta, strica in bratranca, gospoda

Andreja Kmet-a,

nadučitelja v pokoju,

se nam ni mogoče vsakemu posebej zahvaliti, zato naj sprejmejo srčno zahvalo tem potom tudi vsi oni, ki so dne 5. t. m. spremili blagopokojnega na kranjsko pokopališče. Posebej se zahvaljujemo vsem darovalcem krasnih vencev, prečastiti duhovščini, vsem, ki so nam stali v britkih urah ob strani, zlasti gosp. V. Rusu ter vsem sorodnikom, znancem in stanovskim tovarišem, ki so prihiteli v velikem številu iz daljnih krajev, dalje polnoštevilmemu učit. zboru iz Cerklj pod vodstvom g. nadučitelja Jos. Lapajne-ta, ki je pripeljal zadnje pokojnikove nčence k pogrebu, slavni „Narodni čitalnici“ v Kranju za častno spremstvo z zastavo, predvsem pa čitalniškemu pevskemu zboru in gg. učiteljem pevcem za pretresujoči žalostinki.

Še enkrat vsem skupaj in vsakemu posebej iskrena zahvala.

Kranj, dne 9. julija 1914.

Žalujoča rodbina A. Kmetova.

Mizarskega pomočnika

za stalna dela sprejme

Franc Erzar,

mizarski mojster v Cerkljah pri Kranju.

Mesečna soba

priprosto mebiovana, se išče za nizko ceno.

Ponudbe na upravnitvo „Gorenjca“.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. Edv. Globočnik, okrožni zdravnik in zobozdravnik, in **Fr. Holzhaeker**, konc. zobotehnik

V KRANJU

v Hlebševi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj 16 do 5. ure popoldne na razpolago. 52—23